

Wat doen we met het vak Nederlands?

1 april 2010

Auteurs: Maaïke Hajer, Jan T'Sas

Volume: 39

Nummer: 4

Pagina's: 61-66

Documenten

- [vonk_jrg39_037.pdf](#)

61 wat doen we met het vak nederlands maaïke hajer jan t sas steeds meer nederlandse en vlaamse secundaire scholen pakken uit met nieuwe vormen van leren leerlingen bereiden in alle vakken presentaties voor voeren praktische opdrachten uit en rapporteren hierover en nu is ook het competentieleren hot wie leert jongeren de taalvaardigheden die ze hiervoor nodig hebben niet alleen de leraar nederlands zo blijkt lke leraar is een taalleraar stelde leren in volle gang was maar het onder de voormalige onderwijsminister werp blijft brandend actueel twee vlaamse frank vandenbroucke toen hij zijn taal en twee nederlandse scholen integreren beleid vorm gaf dat betekent niet nederlands in andere vakken van voorzich dat je het vak nederlands zomaar tig tot radicaal kunt afschaffen riposteert prof frans daems van de universiteit ant werpen de idee dat elke leraar een taal leraar is is trouwens meer dan zestig jaar een triootje met nederlands oud maar pas nu wordt ze begrepen met een taalbeleid zorgen scholen ervoor dat bram is aan een tafel met breuken bezig leerlingen beter leren alle leerlingen niet joanna en charis zitten aan een pc die frans enkel zij die geen nederlands kunnen of spreekt elke leerling werkt met een stap zwak zijn in taal penplan en weet wat hem te doen staat de leraren lopen rond geven hints beantwoor momenteel integreren steeds meer scholen den vragen het sint pieterscollege en de in nederland en vlaanderen het vak neder sint jozefhandelsschool lands in nieuwe vormen van leren in som in blankenberge een mige scholen heeft men het vak zelfs fusieschool voor alge de idee dat gewoon afgeschaft is dat de nieuwe trend meen vormend onder elke leraar een hoe pakken dergelijke scholen het onderwijs wijs startte tien jaar taalleraar is is meer nederlands dan aan om deze vragen te geleden als een van de dan zestig jaar oud beantwoorden en op de discussietafel van eerste vlaamse scholen maar pas nu wordt elke school te gooien ontwikkelde de met een openleercen ze begrepen nederlandse taalunie een brochure1 vol trum dat is een krach videovoorbeelden en analyses een werk tige leeromgeving waar groep ging daarvoor filmen in vier heel ver leerlingen naslagwerken encyclopedieen schillende scholen de films werden gemaakt kranten tijdschriften en computers kun-

nen in 2007 toen de discussie over het nieuwe hanteren en samen kunnen leren april 2010 nummer 4 39e jaargang 62 het vak nederlands staat gewoon op het zesdejaars evelyne we moeten een groeps rooster maar aspecten ervan worden in gesprek kunnen modereren dat leren we in andere vakken geïntegreerd in het eerste de lessen nederlands tijdens de seminaries jaar krijgen de leerlingen drie uur per week evalueert de begeleidende leraar ons die begeleid zelfstandig leren vertelt directeur van geschiedenis bijvoorbeeld rudi boydens frans nederlands en wis kunde vallen dan samen in het tweede jaar kristine waszman leraar economie mijn komt er engels of latijn bij de principes van collega's nederlands hielpen me toen de hoekenwerk en contractwerk uit het lager leerlingen hun verslagen inleverden ze onderwijs vind je hier uitvergroot terug maakten me duidelijk waarop ik moet letten leerlingen oefenen competenties zoals als ik ze beoordeel maar ik kan me nog niet informatie opzoeken instructies goed lezen voorstellen dat ik als volwaardig leraar en toepassen en reflecteren achteraf elke nederlands moet fungeren de leraar nederlands volgt dit op lands moet blijven bestaan om ons back up te geven nederlands in dienst van andere vakken nederlands is het terrein van alle leraren het sint ritacollege algemeen vormend onderwijs in kontich leert zijn leerlingen in het utrechtse gerrit rietveldcollege geleidelijk zelfstandig leren hier loopt de school voor vmbo technische leerweg vernieuwing vooral via de vakcollega's lera havo en vwo2 zitten leerlingen enkele uren ren nederlands ondersteunen hun collega's per week in open domeinen de muren tus economie of geschiedenis sen de klaslokalen zijn gesloopt en ze wer om hun leerlingen effec ken in groepjes aan vakoverstijgende projec tieve feedback te geven ten ze werken minder klassikaal dan de leraar op het taalgebruik binnen vroeger omdat er veel taalzwakke leerlin nederlands moet de vakken gen zijn is de school zoveel mogelijk lesuren blijven bestaan om met nederlands bezig daar werken alle ons back up te gonda van dyck leraar leraren aan mee geven geschiedenis we maak ten vooraf een lijstje met leerlingen proberen in groepjes de neder wat de leerlingen naast landse grammatica te doorgronden dat de inhouden moeten schijnt te werken ze lijken beter gemoti kunnen een verslag schrijven rapporteren veerd ook zegt kenneth gabreels leraar kritisch informatie opzoeken presenteren nederlands ik besteed nu meer tijd aan naar elkaar luisteren efficiënt discussieren presentatievaardigheden die in dienst staan op basis van dat lijstje hebben we het vak van verschillende vakken dat was even nederlands ingeschakeld op onze vraag wennen want spelling en grammatica heeft de collega nederlands de volgorde van mochten niet het ondergeschoven kindje haar leerstofonderdelen aangepast worden maar die dienende rol van nederlands ga ik niet uit de weg gelukkig 39e jaargang nummer 4 april 2010 63 behoudt het vak wel een aparte plek in het de nieuwe leraar curriculum kinderen moeten fatsoenlijk nederlands beheersen moeten kunnen for uit de vier schoolportretten blijkt duidelijk muleren of overleggen om in welk vak dan dat de leraren er een nieuwe rol bij hebben ook te presteren gekregen ze gaan meer begeleiden en ze worden allemaal taalleraren wat extra vaar digheden en kennis van hen eist om het nederlands van leerlingen te ontwikkelen nederlands is amper nog zijn een rijk taalaanbod nodig goede leer een vak zame voorbeelden van taalgebruik met daarnaast veel kansen om zelf functioneel en als we geen aparte

vakken meer aanbie het nederlands te gebruiken en natuurlijk den dus ook geen nederlands daarmee de nodige bijsturing in de vorm van feed experimenteerde het vader rijn college back en uitleg utrecht voor vmbo een groot deel van de school ging over naar natuurlijk compe dat vereist dat leraren tentiegericht leren met als uitgangspunt met leerlingen bespreken welke infor opdrachten prestaties die betekenisvol matiebronnen ze kunnen hanteren zijn voor de toekomstige beroepspraktijk de op andere manieren de verwerking en leerlijnen die daartoe leiden zijn bekend bij begrijpelijkheid van het aanbod monito leerlingen en leraren en allerlei vakleerstof is ren daarbinnen geintegreerd taaltaken construeren waarmee leerlin gen nieuwe kennis en vaardigheden of nederlands als apart vak is zo goed als ver competenties ontwikkelen met de taal dwenen licht afdelingsdirecteur lennert die nodig is om daarover te communi jansen toe elke prestatie bestaat uit een ceren aantal vaste onderdelen waarvan taalvaar zo nodig in extra taalsteun voorzien digheid nederlands een belangrijk deel uit voor taalzwakke leerlingen maakt alle leraren zijn daarom taalleraar zelfstandig werken begeleiden en tege geworden leerlingen kun nen wel inschrij lijk monitoren hoe leerlingen hun kennis ven voor workshops als en taal ontwikkelen ze bijvoorbeeld hun feedback kunnen geven aan leerlingen schrijfvaardigheid of spel als onderdeel van evaluatie en opvol onze leraren ling willen aanscherpen ging nederlands zijn nu of leesstrategieen willen coaches in plaats ontwikkelen ze kiezen een omschakeling als deze kun je niet los van vakleraren daar zelf voor onze lera zien van de levenslange ervaring die elke ren nederlands zijn nu leraar heeft met meer traditioneel onderwijs coaches in plaats van vak dat betekent dat er veel reflectie van en met leraren ze volgen de leerlingen overal op leraren nodig zal zijn daarbij komt dat alle ook in praktijklessen alle leraren volgen leraren niet alleen zij met expertise in het leerlijnen voor taalvaardigheid leerlingen vak nederlands dergelijke ondersteuning houden portfolio s bij zodat we duidelijk zien on the job moeten kunnen leveren waar ze staan april 2010 nummer 4 39e jaargang 64 dat was 2007 en nu hoe staan de vier scholen er op dit moment vader rijn college utrecht voor 3 de nederlandse scholen hebben wat lennert jansen leraar nederlands centraal gas teruggenomen de vlaamse verdiepen staan nog altijd de prestaties dat zijn dus hun beleid voor alle scholen geldt dit de levensechte opdrachten we hebben daar leerinhouden voor nederlands worden nog nu specifieke taalopdrachten aan toege functioneler en het vak sluit nog nauwer aan voegd waarbij we aan de leerlingen melden bij andere zaakvakken wat er op het gebied van nederlands van hen wordt verwacht de workshops voor gerrit rietveldcollege utrecht nederlands zijn nu beter gestructureerd de herry groothuis leraar nederlands in leerlingen krijgen opnieuw een uur neder grote lijnen werken we om organisatorische lands per week in de toekomst zal de redenen voorlopig weer meer klassikaal dan inhoud daarvan functioneel aansluiten bij toen de leraar stuurt meer op alle vlakken wat ze in leerbedrijven moeten doen noem het accent ligt op functioneel nederlands het aanvullend in plaats van algemeen vor het vak werkt ondersteunend voor de mend onderwijs andere vakken tijdens projecten in de onderbouw nemen de leerlingen interviews sint ritacollege kontich af maken verslagen geven presentaties luc vercammen directeur onderzoeks hoe ze dat moeten doen leren ze tijdens de competen-

ties maken nu ook deel uit van lessen nederlands je kunt stellen dat de onze werking we beschouwen ze als basis leerinhouden van het vak nederlands functivaardigheden die niet aan vakken gebonden oneler zijn geworden zijn zoals leren leren of begeleid zelfstandig leren de leerlingen passen ze toe door sint pieterscollege en de sint jozefhandels onderzoekswerk te doen voor diverse vak school blankenberge ken dat uitmondt in rudi boydens directeur we hebben het een schriftelijke en of begeleid zelfstandig leren nog uitgebreid mondelinge presentatie er is nu meer voor nederlands geven we meer onderwijs tie de vaardigheden transfer tussen het op maat vroeger kregen de leerlingen die ze hiervoor nodig vak nederlands en negen opdrachten per trimester nu putten hebben leren ze in het de andere vakken we uit enkele honderden gevarieerde taken vak nederlands er is elke leerling krijgt opdrachten op basis van nu meer transfer tus zijn behoefte en interesses remedierend en sen het vak nederlands en de andere vak gewoon contractwerk de leerlingen hou ken de leerlingen weten dat een deel van den zelf hun agenda portfolio voor opdrach de punten op taal staat welke langlopende ten bij taak ze ook maken 39e jaargang nummer 4 april 2010 65 19 uitnodigingen voor uw eigen taalbeleid 19 filmfragmenten van school en klassituaties vindt u in de brochure nederlands in nieuwe vormen van leren bij elk fragment horen een korte situatieschets een discussiethema en observatievragen die u ook kunt linken aan uw eigen schoolgebeuren een voorbeeld fragment 1 de nederlandse taal wil ik zo hoog mogelijk ingaan omschrijving bij natuurlijk leren werken de leerlingen aan prestaties dat zijn opdrachten met een echte functie dit fragment is daarvan een voorbeeld de uitleg over de werkwijze van de school aan de filmploeg wordt verzorgd door een leerling die daarmee tegelijkertijd een onderdeel in zijn programma afrondt theoretische kennis en vaardigheden worden via workshops en trainingen aangeboden in het fragment volgen we de leerling mounay hij presenteert de manier van werken van zijn school daarna vertelt hij over zijn motivatie om goed nederlands te leren en over een zelf gekozen leeractiviteit binnen dat vak thema leerlingen citaat de opdrachten heten prestaties de prestaties kun je helemaal zelf kiezen ze zijn helemaal echt je mag zelf kiezen met wie je dat doet tenzij hier op school heb je een lijst waaruit je moet kiezen die zal ik zo laten zien aan het eind van mijn presentatie nederlandse taal wil ik zo hoog mogelijk ingaan zodat mensen me begrijpen want je hebt gewoon veel allochtonen die niet goed nederlands kunnen praten discussie 1 in het leerconcept natuurlijk leren kiezen leerlingen zelf hun leeractiviteit ten waaruit blijkt dat de leeractiviteiten voor mounay persoonlijk relevant zijn denkt u dat de door mounay gekozen leeractiviteiten voor hem effec tief zijn waarom wel of niet 2 bij mounay is sprake van een sterke intrinsieke motivatie hoe zullen minder gemotiveerde leerlingen functioneren binnen het concept van natuurlijk leren 3 motivatie voor het leren is een sterk element bij het natuurlijk leren de leeractiviteiten die leerlingen kiezen zijn wellicht niet altijd de meeste effi ciente vindt u dat motivatie voor effectiviteit gaat 4 mounay toont inzicht in zijn eigen competenties creeert uw school vol doende situaties waarin leerlingen dat inzicht in eigen competenties kun nen laten zien zo ja hoe evalueert u dat geef enkele voorbeelden en bespreek ze maaïke hajer jan t sas jan tsas skynet be april 2010 nummer 4 39e jaargang 66 noten 1 in de brochure met twee

dvd's over het Nederlands in nieuwe vormen van leren 2007 vindt u vier schoolportretten de filmfragmenten met kijkwijzer en theoretisch kader vormen samen discussiemateriaal voor leraren, opleiders, nascholers, onderwijsbegeleiders, schooldirecties en taalcoördinatoren u kunt de teksten gratis downloaden via taalunieversum.org onderwijs publicaties daar vindt u ook een bestelformulier waarmee u een gedrukte versie van de publicatie met twee dvd's kunt bestellen kosten 28,50 euro zwart wit of 34,95 kleur plus 5,00 euro verzendkosten 2 drie niveaus in het voortgezet secundair onderwijs voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs vmbo hoger algemeen voortgezet onderwijs havo en voor bereidend wetenschappelijk onderwijs vwo 3 wilt u in detail weten hoe het de geportretteerde scholen inmiddels vergaat raadpleeg de update op taalunieversum.org onderwijs nieuwe leren 39e jaargang nummer 4 april 2010